

BOSHLANG`ICH TA`LIMDA INTERAKTIV PEDAGOGIK METODLARNING AHAMIYATI VA DOLZARBLIGI

Kattayeva Mohinur Azamat qizi,

SHahrisabz tumani 43-maktab o`qituvchisi

Annotatsiya: Maqolada o`qituvchilar faoliyatini tashkil etish, ularda ushbu faoliyat orqali ko`nikma, sifat va malakalarini shakllantirishga qaratilgan zamonaviy ta`lim texnologiyalari bugungi kunda juda dolzarbdir. Hozirgi vaqtda maktab o'quvchilarining asosiy bilimlari sinfda amalga oshiriladi. Zamonaviy maktab darsida ta'lim jarayonining barcha asosiy elementlari: uning maqsadlari, mazmuni, vositalari, ta'limni tashkil etish usullari va shakllari o'zaro ta'sir qiladi. Darsga ijodiy yondashish uning me'yoriy tamoyillarini yaxshi bilishni nazarda tutadi.

**Kalit so`zlar:** texnologiya, usul, bilim, zamonaviy maktab, boshlang`ich ta`lim, component, shakl.

Аннотация: Современные образовательные технологии, направленные на организацию деятельности педагогов, формирование у них умений, качеств и квалификации посредством этой деятельности, сегодня очень актуальны. В настоящее время базовые знания школьников осуществляются на занятиях. На современном школьном уроке взаимодействуют все основные элементы учебного процесса: его цели, содержание, средства, методы и формы организации обучения. Творческий подход к уроку предполагает хорошее знание его нормативных принципов.

Ключевые слова: технология, метод, знания, современная школа, начальное образование, компонент, форма.

Abstract: Modern educational technologies aimed at organizing teachers' activities, forming their skills, qualities and qualifications through these activities are very relevant today. Currently, the basic knowledge of schoolchildren is carried out in the classroom. In a modern school lesson, all the main elements of the educational process: its goals, content, tools, methods and forms of educational organization interact. A creative approach to the lesson implies a good knowledge of its normative principles.

Key words: technology, method, knowledge, modern school, primary education, component, form.

Ta'limni tashkil etishning yangi usul va shakllarini izlash o'qitish metodologiyasida an'anaviy darsga qarama-qarshi bo'lgan yangi "zamonaviy dars" atamasini yuzaga keltirdi. Pedagogika fanining darsga, pedagogik jarayonning samaradorligiga qo'yadigan talablari muttasil ortib, o'zgarib boradi. Maktab amaliyotida noan'anaviy darslar bilan bir qatorda o'qitishning noan'anaviy texnologiyalari zamonaviy o'qitish usullari bilan birgalikda qo'llanilmoqda. Ta'lim usullari - o'qituvchi va o'quvchilarning ta'lim muammolarini hal qilishga qaratilgan birgalikdagi faoliyati usullari, o'quv jarayonining asosiy tarkibiy qismlaridan biridir. Agar siz turli xil usullarni qo'llamasangiz, unda treningning maqsad va vazifalarini amalga oshirish mumkin bo'lmaydi.

Ta'lim usullari nafaqat usullarni, balki o'quv faoliyatini qanday tashkil etishning tavsifini ham o'z ichiga oladi. Bundan tashqari, mashg'ulot uchun har qanday usul tanlanishi mumkin, barchasi u qanday maqsadlarga erishmoqchi ekanligiga bog'liq. Garchi ba'zida o'quv faoliyatida muvaffaqiyatga erishish uchun ma'lum bir usul zarur bo'lsa, boshqalari samarasiz.

O'qitish usuli quyidagilarga bog'liq:

- darsning maqsadidan;
- dars bosqichidan;
- ta'lim mazmunidan;
- o'quv qurollari mavjudligidan;
- o'qituvchining shaxsiyatidan;

O'qitishning suhbat usuli - dialogik usul bo'lib, bunda o'qituvchi savollar berish orqali o'quvchilarni mulohaza yuritishga undaydi va o'quvchilarni yangi materialni tushunishga undaydi va o'rganilganlarning o'zlashtirilishini tekshiradi.

Bu usulda qo'yidagicha pedagogik talablar qo'yiladi:

- Suhbat savol-javob shakli bo'lsa, unda asosiy narsa - bu qat'iy o'ylangan savollar tizimi va o`quvchining kutilayotgan javobidir. Suhbatda har xil turdagi asosiy, ikkinchi darajali, qo'shimcha savollardan foydalanish kerak.
- Suhbat metodi o`quvchining darsdagi faolligini oshiradi.
- Xotira va nutqni rivojlantiradi.
- O`quvchilar bilimni nazorat qilishga yordam beradi.

Ana`naviy usullardan biri ma`ruza metodi o'qituvchi tomonidan o'quv materialini, qoida tariqasida, nazariy xususiyatga ega bo'lgan tizimli, izchil monolog taqdimoti orqali amalga oshiriladi.

Mulohaza – haqiqatni jamoaviy izlashda o`quvchilarni faol jalb etish orqali ta'lim jarayonining intensivligi va samaradorligini oshiradigan o`qitish usuli.

KITOB BILAN ISHLASH - bosma manbalar bilan mustaqil ishlashning bir qancha usullarini o`z ichiga olgan o`qitish usuli.

Asosiy maqsadi o`quvchilar tomonidan ma'lumotlarni o'zlashtirishni tashkil etish bo'lgan usul tushuntirish-illyustrativ deb ataladi. Bu usulda o`qituvchi va o`quvchining faoliyatini aks ettiruvchi axborot-reseptiv deb ham atash mumkin. Bu shundan iboratki, o`qituvchi tayyor ma'lumotni turli vositalar yordamida yetkazadi, o`quvchilar esa bu ma'lumotlarni idrok etadilar, tushunadilar va xotirada mustahkamlaydilar.

O'qituvchi og'zaki nutq (hikoya, ma'ruza, tushuntirish), bosma so'z (darslik, qo'shimcha qo'llanmalar), ko'rgazmali qurollar (rasmlar, diagrammalar, kino va kinofilmlar, sinfdagi va ekskursiya paytidagi tabiiy ob'ektlar), amaliy ko'rgazma yordamida ma'lumot beradi. usullar faoliyati (tajriba ko'rsatish, mashinada ishlash, burilish naqshlari, masalani yechish usuli, teoremani isbotlash, reja tuzish usullari, izohlar va boshqalar). O`quvchilar bilimlarni o'zlashtirishning birinchi darajasi uchun zarur bo'lgan harakatlarni bajaradilar - ular tinglaydilar, qaraydilar, his qiladilar, o'qiydilar, kuzatadilar, yangi ma'lumotlarni ilgari o'rganilganlar bilan bog'laydilar va eslaydilar.

Tushuntirish-illyustrativ usul insoniyatning umumlashtirilgan va tizimlashtirilgan tajribasini yosh avlodga etkazishning eng iqtisodiy usullaridan biridir. Ushbu usulning

samaradorligi ko'p yillik amaliyotda sinovdan o'tkazildi va u barcha mamlakatlar maktablarida, ta'limning barcha bosqichlarida mustahkam o'rin egalladi.

O'quvchilarga shunday ta'lim berish kerakki, ular ilmiy bilishning alohida bosqichlarini, masalani yechish bosqichlarini bosqichma-bosqich o'zlashtirib, ijodiy faoliyatning individual xususiyatlarini egallasinlar. Bu maqsadga yuqorida tavsiflangan boshqa ikkita usul xizmat qiladi, ular to'g'ri tadqiqot usulidan oldin va unga hamroh bo'ladi. Ular o'quvchilar hali ham yaxlit muammolarni hal qilish tajribasiga ega bo'lmaganda, yangi va murakkab turdagi muammolarni echish tajribasini o'rganishni boshlash zarur bo'lganda yoki mustaqil bo'lgan muammoni ajratib ko'rsatish zarur bo'lganda unga hamroh bo'ladilar. yechim o'quvchilar uchun mavjud emas.

Ta'limning u yoki bu usulini tanlash o'qitishning maqsadi nima bilan belgilanadi. Ammo umuman olganda, o'qitish usuli qanday bo'lishi kerakligini o'qituvchining o'zi ko'rish darajasi, mavjudlik va ilmiy xarakter kabi qoidalarga asoslanib hal qiladi. Va shunga qaramay, to'g'ri tanlov qilish uchun ma'lum omillarni hisobga olish kerak.

O'qitish usullarini tasniflashning bir necha turlari mavjud: ular o'quv faoliyati nuqtai nazaridan, bilim manbalariga ko'ra, didaktik vazifalarga ko'ra, shuningdek, o'quvchilarning mustaqillik darajasiga ko'ra, bilim faoliyatini tashkil etish uslubiga ko'ra tasniflanadi. o'quvchilar. O'qitish usullarining xilma-xilligi va o'rganishning yangi usullarini to'ldirish imkoniyati tufayli o'ziga xos yondashuvlar ham mavjud.

O'quvchilar faoliyatini pedagogik boshqarish darajasiga qarab, o'qituvchining o'zi nazorati ostidagi tarbiyaviy ish usullarini va o'quvchilarning mustaqil o'rganish usullarini farqlash odatiy holdir. O'quvchilarning mustaqilligiga qaramay, ularning ta'lim faoliyatini bilvosita boshqarish hali ham mavjud. Buning sababi, birinchi navbatda, mustaqil ishlash jarayonida o'quvchining ilgari olingan ma'lumotlarga, o'qituvchining ko'rsatmalariga tayanishi va hokazo.

Shuning uchun ham shuni ta'kidlash mumkinki, o'qitish usullarini tasniflash muammosi ancha murakkab va hali yakuniy hal etilmagan.

Ammo har bir alohida usulni yaxlit va mustaqil tuzilma sifatida ko'rib chiqish kerak bo'lgan nuqtai nazar mavjud.

Hozirgi vaqtda zamonaviy umumta'lim maktablarida og'zaki, ko'rgazmali, amaliy mashg'ulotlar bilan bir qatorda didaktik o'yinlar, muammoli usullar, dasturiy va kompyuter ta'limi, masofaviy o'qitish kabi o'qitish usullari ham qo'llaniladi.

Ammo zamonaviy usullardan foydalangan holda, bu faqat strategik ta'lim maqsadlariga erishishga yordam beradigan vosita ekanligini unutmasligimiz kerak. Zamonaviy usullardan foydalanishda ko'rsatilishi mumkin bo'lgan barcha "narsalar", o'qituvchilar birinchi navbatda bolalarga o'rgatishlarini unutmasliklari va qo'llashda mazmundan chetga chiqmasliklari kerak. Aksincha, o'quvchiga metodlar orqali o'rgatishda mavzular mazmunini yanada qiziqarli va qiziqroq qilish.

ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. Ангеловски К. Учителя и инновации: Книга для учителя: Пер. с македон. - М., 1991.
2. Бабанский Ю.К. Проблемы повышения эффективности педагогических исследований: Дидактический аспект. - М., 1982.
3. Бабанский Ю.К. Выбор методов обучения в средней школе. - М., 1989.
4. Бабкина Н.В. Использование развивающих игр и упражнений в учебном процессе //Начальная школа - 1998 - №4, стр. 28
5. Басов М.Я. Избранные психологические произведения. М., 1975.
6. Бордовская Н.В., Реан А.А. Педагогика: Учебник для вузов – СПб.: Питер, 2000
7. Бюлер К. Духовное развитие ребенка. М., 1975.
8. Волохова Е.А., Юкина И.В. Дидактика. Конспект лекций.-Ростовн/Д:»Феникс», 2004. – 288 с
9. Глушко А.И. Компьютерный класс в школе. // Информатика и образование – 1994, №4.
10. Савин Н. В. Педагогика. М., Просвещение, 1978.